

نام خدا

شیوه‌نامه‌ی اجرایی دوره‌های دکتری (Ph.D) دانشگاه شهید چمران

مقدمه:

به منظور تعیین ضوابط اجرایی دوره‌های دکتری (Ph.D) دانشگاه شهید چمران، شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه با توجه به آیین‌نامه‌های موجود دوره‌های دکتری (آیین‌نامه‌ی مصوب مورخ ۸۹/۸/۸ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی که شامل دانشجویان ورودی ۱۳۹۰ و پس از آن و آیین‌نامه‌ی مصوب مورخ ۸۴/۱/۲۷ شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت و نامه‌ی مورخ ۸۴/۲/۲۵ که شامل دانشجویان ورودی ۸۹-۸۴ می‌گردد) شیوه‌نامه‌ی اجرایی دوره‌های Ph.D را به شرح زیر تصویب نمود.

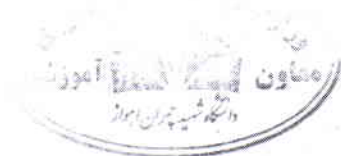
الف: ضوابط کلی دوره

ماده ۱: تحصیل در دوره روزانه‌ی دکتری (Ph.D) دانشگاه شهید چمران اهواز تمام وقت است و پذیرفته‌شدگان موظف هستند که طبق برنامه‌ی آموزشی و پژوهشی ارائه شده از طرف گروه آموزشی و یا دانشکده، در گروه و یا دانشکده حضور فعال داشته باشند.

ماده ۲: دانشجویانی که به‌وسیله‌ی سازمان سنجش به صورت نیمه متمرکز گزینش و معرفی شده‌اند، در صورتی که هنگام ثبت نام حد نصاب آزمون‌های زبان انگلیسی (حداقل نصاب قابل قبول آزمون‌های MSRT(MCHE), TOEFL, TOEFL, IBT, JELTS, TOLIMO و آزمون‌های زبان عمومی دانشگاه‌های جامع کشور به ترتیب ۵۰، ۴۶۰، ۵/۵، ۶۰ و ۵۰ می‌باشد) را ارائه نمایند، لازم است حداکثر تا پایان نیمسال دوم نسبت به ارائه مدرک فوق اقدام نمایند، در غیر این صورت مجوز شرکت در آزمون جامع و دفاع از موضوع رساله‌ی ایشان صادر نخواهد گردید.

تبصره: در صورتی که دانشجو تا پایان نیمسال پنجم موفق به کسب نمره قابل قبول در آزمون‌های یاد شده نگردد، به وی حداکثر ۶ ماه فرصت داده می‌شود تا نسبت به ارائه‌ی مدرک فوق اقدام نماید، در غیر این صورت از تحصیل محروم می‌گردد.

ماده ۳: گروه‌های مجری می‌توانند به دو شیوه‌ی آموزشی - پژوهشی و پژوهش محور دانشجو بپذیرند. گروه‌ها می‌توانند در صورت اخذ مجوز لازم از شورای گسترش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، به ازای هر ۵ دانشجوی دکتری آموزشی - پژوهشی، یک دانشجوی دکتری به شیوه‌ی پژوهش محور جذب نمایند.

ماده ۴: طول دوره‌های فوق در هر دو شیوه حداقل ۷ و حداکثر ۹ نیمسال است و در صورت لزوم با درخواست دانشجو، تأیید استاد راهنما، شورا‌های گروه، دانشکده و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تا ۱۰ نیمسال و در صورت نیاز با درخواست دانشجو، تأیید استاد راهنما، شورا‌های گروه و دانشکده و کمیسیون موارد خاص دانشگاه تا ۱۱ نیمسال قابل تمدید خواهد بود که نیمسال ۱۱ به تشخیص کمیسیون موارد خاص به شرط پرداخت شهریه قابل تمدید می‌باشد.

ماده ۵: لازم است، دانشجو حداکثر تا پایان نیمسال اول نسبت به انتخاب استاد راهنمای خود اقدام نماید و مراتب جهت طرح و تصویب در گروه و دانشکده به اطلاع مدیر گروه رسانده شود. تعیین استاد راهنما با درخواست دانشجو و موافقت عضو هیأت علمی و تأیید گروه صورت می‌گیرد و راهنمایی دانشجو از ابتدا به عهده وی خواهد بود.

تبصره: در صورتی که ضرورت داشته باشد در گروه اعضای هیأت علمی هدایت کننده‌ی رساله، از سایر موسسات آموزشی و یا پژوهشی نیز حضور داشته باشند، لازم است مجوز گروه، شورای دانشکده و تحصیلات تکمیلی دانشگاه گرفته شود.

ماده ۶: تغییر رشته، انتقال و مهمانی در دوره‌های دکتری امکان پذیر نیست.

ماده ۷: انصراف از تحصیل در دوره‌های دکترا با درخواست دانشجو امکان پذیر است ولی حداکثر تا یک ماه پس از تسلیم درخواست قابل پس گرفتن است.

تبصره: دانشجوی منصرف موظف است به تعهداتی که سپرده است، عمل نماید.

ماده ۸: در شرایط خاص حذف نیمسال با درخواست دانشجو و تصویب شورا‌های گروه، دانشکده و دانشگاه امکان پذیر است اما جزء حداکثر سنوات مجاز محسوب نشدن آن نیمسال، منوط به تصویب کمیسیون موارد خاص دانشگاه است.

ماده ۹- دانشجو در هر سه شیوه می‌تواند حداکثر یک نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده نماید که نیمسال فوق جزء حداکثر مدت مجاز تحصیلی وی محسوب می‌شود.

تبصره: در صورتی که دانشجو بدون کسب موافقت دانشگاه حتی برای یک نیمسال ترک تحصیل نماید، از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

ب: ضوابط مرحله‌ی آموزشی

ماده ۱۰: مجموع واحدهای دوره‌ی دکتری ۳۶ واحد است که در شیوه‌ی آموزشی - پژوهشی ۱۶ واحد آن واحدهای درسی و ۲۰ واحد آن مربوط به رساله است و در شیوه‌ی پژوهش محور نیز ۶ واحد آن واحدهای درسی مرتبط با موضوع رساله و ۳۰ واحد آن نیز مربوط به رساله است.

ماده ۱۱: تعداد واحدهای درسی هر نیمسال حداقل ۶ و حداکثر ۱۰ واحد است که با نظر شوراهای گروه و تحصیلات تکمیلی دانشکده و بر اساس برنامه‌ی درسی مصوب هر رشته انتخاب خواهند گردید.

تبصره ۱: نیمسال آخر مرحله آموزشی از شرط اخذ حداقل واحد معاف است.

تبصره ۲: حذف اضطراری یا تکررس در دوره‌های فوق امکان پذیر نیست.

ماده ۱۲: در شرایط خاص و در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما و تأیید گروه، دانشجو موظف به گذراندن حداکثر ۶ واحد جبرانی از دروس کارشناسی ارشد نیز خواهد بود که نمره‌ی این‌گونه دروس در معدل دانشجو تأثیرگذار نخواهد بود.

ماده ۱۳: حداقل نمره قبولی هر درس ۱۴ از ۲۰ و معدل قابل قبول در مجموع دروس مرحله‌ی آموزشی (۱۶ واحد شیوه‌ی آموزشی - پژوهشی یا ۶ واحد شیوه‌ی پژوهش محور)، ۱۶ از ۲۰ است.

تبصره: در صورتی که معدل دروس مرحله‌ی آموزشی کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز خواهد بود جهت جبران معدل، حداکثر در یک نیمسال با نظر استاد راهنما و تأیید شوراهای گروه و تحصیلات تکمیلی دانشکده درس یا دروسی از دروس مصوب دوره را بگذراند.

ماده ۱۴: مدرسان درس‌های این دوره‌ها باید حداقل سه سال از تاریخ اخذ مدرک دکترای آن‌ها گذشته باشد و نیز حداقل سه سال سابقه‌ی تدریس در دوره‌های کارشناسی ارشد را داشته باشند.

ماده ۱۵: در شیوه آموزشی - پژوهشی، پس از اتمام دوره‌ی آموزشی (به تأیید معاون آموزشی دانشکده) و قبولی در آزمون‌های معتبر زبان انگلیسی، دانشجو موظف به شرکت در آزمون جامع خواهد بود که قبولی در این آزمون لازمی صدور مجوز دفاع از موضوع رساله خواهد بود. این ارزیابی جامع طی مراحل زیر انجام خواهد شد:

الف) درخواست کتبی دانشجو و موافقت استاد راهنما به مدیر گروه ارائه می‌گردد.

ب) موضوع در جلسه‌ی گروه طرح می‌شود، و ۵ نفر متخصص مرتبط (۳ نفر از داخل و ۲ نفر از خارج از موسسه) که حداقل سه سال از تاریخ اخذ مدرک دکترای آن‌ها گذشته باشد، به معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده پیشنهاد می‌گردند.

ج) موضوع در جلسه‌ی تحصیلات تکمیلی دانشکده طرح می‌گردد و ۳ نفر از منتخبین گروه که لازم است حداقل یک نفر از آن‌ها از خارج از موسسه باشد، تأیید می‌شوند.

د) تاریخ دقیق برگزاری آزمون جامع به وسیله‌ی معاون پژوهشی- تحصیلات تکمیلی دانشکده با هماهنگی مدیر گروه مربوطه و استاد راهنما تعیین و به اطلاع داوطلب یا داوطلبان رسانده می‌شود.

ه) سوالات آزمون گیرندگان (۳ نفر منتخب دانشکده و استاد راهنما) به وسیله‌ی مدیر گروه جمع‌آوری می‌گردد.

تبصره: لازم است سوال‌ها از سه درس الزامی درس‌های دوره و متناسب با ارزش آن درس‌ها طرح گردد.

و) آزمون جامع با حضور آزمون گیرندگان (حداقل دو نفر از ممتحنین، در مرحله‌ی کتبی و سه نفر از آزمون گیرندگان در مرحله‌ی شفاهی)، مدیر گروه یا نماینده‌ی وی و ناظر تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسمی خواهد بود و مسئولیت اجرایی آزمون نیز بر عهده‌ی مدیر گروه یا نماینده‌ی وی خواهد بود.

ز) در صورتی که دانشجو در مجموع درس‌های آزمون کتبی (با ضریب ۷۰٪) و شفاهی (با ضریب ۳۰٪)، که حداکثر به فاصله‌ی یک هفته برگزار می‌شوند، حداقل نمره ۱۶ از ۲۰ را کسب نماید، قبول است.

ماده ۱۶: چنانچه دانشجو موفق به کسب حد نصاب لازم در اولین آزمون جامع نگردد، تنها مجاز به شرکت در آزمون جامع بعدی است و در صورت عدم کسب حد نصاب لازم از ادامه تحصیل وی جلوگیری می‌شود.

ج: ضوابط مرحله‌ی پژوهشی

ماده ۱۷: در هر دو شیوه‌ی پژوهش محور و آموزشی-پژوهشی، دانشجو موظف است تا پایان نیمسال اول، موضوع رساله‌ی خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و مراحل تصویب آن را طی نماید. لازم است در شیوه‌ی پژوهش محور تا پایان نیمسال دوم و در شیوه‌ی آموزشی-پژوهشی تا پایان نیمسال سوم رساله در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مصوب گردد.

ماده ۱۸: استاد راهنما در شیوه آموزشی-پژوهشی باید حداقل سه سال از تاریخ اخذ مدرک دکترایش گذشته باشد و استاد راهنمای اول حداقل دو پایان‌نامه‌ی کارشناسی‌ارشد دفاع شده، باشد. در شیوه‌ی پژوهش‌محور نیز باید حداقل استادیار باشد و دو طرح پژوهشی که حداقل یکی از آن‌ها تقاضای مجوز باشد، اجرا یا در حال اجرا باشد.

تبصره ۱: در صورت لزوم به پیشنهاد استاد راهنما، مسئولیت راهنمایی رساله‌ی دانشجو را دو استاد راهنما (مشروط بر آن که استاد راهنمای اول حداقل ۶۰ درصد مسئولیت هدایت رساله را بر عهده داشته باشد) به طور مشترک عهده دار می‌شوند.

تبصره ۲: در صورت نیاز به پیشنهاد استاد راهنما می‌توان یک یا دو استاد مشاور را که مدرک دکتری داشته باشند، برای هدایت دانشجو تعیین کرد.

تبصره ۳: در شرایط خاص با رعایت ضوابط این شیوه‌نامه، به تشخیص شورای موسسه می‌توان استاد راهنمای دوم و استاد مشاور را از متخصصان واجد شرایط خارج از موسسه نیز انتخاب نمود.

ماده ۱۹: طرح پیشنهادی رساله در شیوه‌ی آموزشی-پژوهشی از پایان نیمسال سوم و در شیوه‌ی پژوهش‌محور از پایان نیمسال دوم و پس از تصویب نهایی در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۲۰: مراحل طرح موضوع رساله در شورای گروه به شرح زیر است:

الف) طرح اولیه‌ی موضوع در شورا و انتخاب ۳ داور مرتبط با موضوع از داخل یا خارج از موسسه.

ب) ارسال طرح پیشنهادی برای داوران انتخاب شده و برگزاری جلسه‌ی دفاع از رساله در حضور اعضا (سه داور منتخب، استادان راهنما و مشاور) و نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه با مسئولیت اجرایی مدیر گروه یا نماینده‌ی وی.

ج) در صورت موافقت حداقل دو نفر از داوران با کلیات موضوع پیشنهادی رساله، اصلاحات پیشنهادی داوران صورت جلسه و به استاد راهنما ابلاغ می‌گردد.

ه) در صورت اعمال اصلاحات پیشنهادی داوران، موضوع پیشنهادی به معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده اعلام می‌گردد.

ج) موضوع در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و سپس دانشگاه مطرح می‌شود و در صورت رعایت ضوابط و مقررات مربوطه و تأیید آن به‌وسیله‌ی شوراهای مذکور، رسمیت می‌یابد و قابل اجرا است.

ماده ۲۱: دفاع از رساله، به درخواست دانشجو و تأیید استاد راهنما مبنی بر تکمیل مراحل پژوهشی و نگارشی رساله و ارائه مستندات مربوطه (۱- ارائه پذیرش یا چاپ حداقل یک مقاله مستخرج از رساله، در شیوه‌ی آموزشی - پژوهشی یا دو مقاله‌ی مستخرج از رساله در شیوه‌ی پژوهش محور که لازم است اعتبار مجله مورد تأیید وزارت‌های علوم و بهداشت و یا حوزه باشد و در لیست مجلات بی اعتبار وزارت و دانشگاه نیز نباشد. ۲- رساله‌ی تایپ شده ۳- تأیید کتبی استادان راهنما و مشاور مبنی بر اجرای کامل رساله و قابل دفاع بودن آن ۴- تأیید دستگاه اجرایی سفارش دهنده‌ی طرح در شیوه‌ی پژوهش محور) و در صورت فراهم بودن شرایط یاد شده در ماده‌ی ۱۷، دفاع از رساله طی مراحل زیر انجام خواهد شد:

الف) طرح موضوع در جلسه‌ی گروه، تأیید مستندات لازم و انتخاب تعدادی از متخصصین مرتبط با ترجمه‌ی استادباری و بالاتر و داشتن حداقل سه سال سابقه در مقطع استادباری از داخل و خارج از موسسه جهت داوری.

ب) طرح موضوع در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و انتخاب ۴ نفر از متخصصین معرفی شده به‌وسیله‌ی گروه که لازم است حداقل یک نفر از ایشان دانشیار و یک نفر نیز از خارج از موسسه باشد.

ج) برگزاری دفاع در حضور استادان راهنما و مشاور، داوران، ناظر تحصیلات تکمیلی دانشگاه و یا مسئولیت اجرایی مدیر گروه یا نماینده‌ی وی.

تبصره: جلسه‌ی دفاع با حضور حداقل یکی از اساتید راهنما، سه نفر از داوران، نماینده‌ی دستگاه سفارش دهنده طرح (در شیوه پژوهش محور)، ناظر تحصیلات تکمیلی دانشگاه و مدیر گروه یا نماینده‌ی او رسمیت می‌یابد.

د) ارزیابی رساله بر اساس کیفیت علمی پژوهشی، میزان نوآوری، چگونگی دفاع، نحوه‌ی نگارش و غیره بر اساس فرم پیوست صورت می‌پذیرد و به صورت قبول (درجه‌های عالی = ۲۰-۱۸، بسیار خوب = ۱۷/۹۹-۱۶ و خوب = ۱۵/۹۹-۱۵) و غیر قابل قبول ارزیابی و صورت جلسه می‌گردد.

ه) در صورتی که رساله غیر قابل قبول ارزیابی گردد، دانشجو موظف است ظرف حداکثر ۶ ماه، به شرط آن که سنوات ایشان از مدت مجاز تجاوز ننماید، به دفاع مجدد از رساله بپردازد.

و) در صورت غیر قابل قبول ارزیابی شدن رساله در دفاع مجدد، دانشجو از تحصیل در آن رشته محروم می‌گردد.

ماده ۲۲: نحوه‌ی نگارش و صحافی رساله باید مانند ضمیمه‌ی پیوست باشد. در صورتی که رساله ضمیمه‌ی پیوست تنظیم نشده باشد، لازم است اصلاح گردد.

ماده ۲۳: دانشجوی پس از گذراندن موفق مراحل آموزشی و پژوهشی و کسب درجه‌ی قبول از رساله، دانش - آموخته‌ی دوره‌ی دکتری (Ph.D) شناخته می‌شود و لازم است ظرف حداکثر سه ماه نسبت به اصلاح موارد درج شده در صورت‌جلسه‌ی دفاع و انجام مراحل تسویه حساب اقدام نماید. در صورت تخلف موضوع جهت تصمیم‌گیری به تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارجاع می‌شود.

ماده ۲۴: در موارد زیر دانشجوی از ادامه‌ی تحصیل در دوره دکتری (Ph.D) محروم خواهد شد:

الف) میانگین کل نمرات مرحله‌ی آموزشی (با رعایت تبصره‌ی ماده‌ی ۱۳) کمتر از ۱۶ شود.

ب) صلاحیت علمی دانشجوی پس از دو بار آزمون جامع احراز نشود.

ج) رساله‌ی دانشجوی (با رعایت بند "و" ماده‌ی ۲۱) غیر قابل قبول ارزیابی شود.

د) مدت مجاز تحصیل دانشجوی (حداکثر ۱۱ نیمسال) به پایان برسد.

ه) ترک تحصیل دانشجوی به تایید گروه، دانشکده و دانشگاه رسیده باشد.

تبصره: در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجوی از ادامه تحصیل در دوره‌ی دکتری (Ph.D)، طبق ضوابط دانشگاه، تسویه حساب دانشجوی (اعم از روزانه، شبانه و پردیس) و عودت مدارک ثبت نامی و تحویل گواهی کارنامه‌ی تحصیلی منوط به پرداخت شهریه مربوطه می‌باشد.

این شیوه‌نامه در ۲۴ ماده و ۱۲ تبصره در جلسه‌های مورخ ۱۳۹۲/۲/۱۵، ۱۳۹۲/۲/۲۲ و ۱۳۹۲/۲/۲۹ به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران رسید و از مهر ماه ۱۳۹۲ برای کلیه‌ی دانشجویان دکتری (Ph.D) دانشگاه لازم‌الاجرا خواهد بود.

